

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 29/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om Bottenhavets nationalpark

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 september 2010 en proposition med förslag till lag om Bottenhavets nationalpark (RP 103/2010 rd) till miljöutskottet för beredning och bestämde samtidigt att jord- och skogsbruksutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- miljøråd Jukka-Pekka Flander, miljöministeriet
- överinspektör Timo Halonen och överinspektör Jussi Laanikari, jord- och skogsbruksministeriet
- fiskerichef Kari Ranta-aho, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland
- regionchef Jouko Högmänder, Forststyrelsen
- avdelningschef Vesa Karttunen, Centralförbundet för fiskerihushållning
- biträdande verksamhetsledare Sauli Härkönen, Jägarnas centralorganisation
- jaktchef Antti Impola, Satakunta viltvårdsdistrikt
- jaktchef Mikko Toivola, Egentliga Finlands viltvårdsdistrikt

- landskapsdirektör Juho Savo, Egentliga Finland
- stadsdirektör Kari Koski, Nystad
- ordförande i kommunfullmäktige Jarmo Mäntynen, Gustavs kommun
- ordförande i kommunstyrelsen Heimo Mäki-Tanila, Pyhärinta kommun
- ordförande i kommunfullmäktige Vilho Vuorinen, Tövsala kommun
- verkställande direktör Kim Jordas, Finlands Yrkesfiskarförbund FYFF rf
- naturvårdsexpert Tapani Veistola, Finlands naturskyddsförbund rf
- ordförande Lauri Kontro, Finlands Jägarförbund ry
- ordförande Timo Sura, Uudenkaupungin Urheilumetsästäjät ry
- fiskare Seppo Lamberg.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- försvarsministeriet
- Vehmaa kommun
- Finlands Fiskodlarförbund rf
- Finlands Fritidsfiskares Centralorganisation rf
- Länsi-Rannikon Kala Oy.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I enlighet med sitt behörighetsområde har utskottet behandlat propositionen med fokus på fiske och jakt. Nedan tar utskottet upp hur den nya nationalparken kommer att påverka fisket och jakten. Med anknytning till detta behandlas också avgränsningen av nationalparken.

Fiske

Enligt 1 § 2 mom. i lagförslaget ska syftet med att inrätta Bottenhavets nationalpark vara att trygga bl.a. ett livskraftigt yrkesfiske genom att särskilt skyddet och återupplivandet av naturliga fiskbestånd främjas och djurbestånd som är skadliga för fisket regleras. Enligt detaljmotiveringen är avsikten att tillåta fiske i stor utsträckning i nationalparken och, för att trygga fiskerinäringen, att skapa förutsättningar också för att inom själva nationalparken reglera djurbestånd som är skadliga för näringen.

Utifrån utfrågningen av sakkunniga kan den nya nationalparken väsentligt försämra villkoren för yrkesfisket. Visserligen kan möjligheterna till yrkesfiske till viss del bli bättre genom att viktiga fortplantningsområden för fisk skyddas mot till exempel grustäkt och vindkraftbyggen. Utskottet anser att man i nationalparken också bör lägga vikt vid att utveckla ett långsiktigt hållbart fiske (till exempel nya fiskemetoder) och göra det möjligt att genomföra strukturer som ska finnas till för fiskerinäringen.

Enligt 4 § i lagförslaget ska fiske trots fridlysningsbestämmelserna i 13 § i naturvårdslagen vara tillåtet i Bottenhavets nationalpark. Enligt motiven till propositionen (s. 9) betyder det rent konkret att både yrkes- och rekreationsfiske i nationalparken ska fortgå som hittills. Enligt 6 § i lagen om fiske har varje i Finland varaktigt bosatt medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet rätt att fiska inom allmänt vattenområde i havet. Utskottet påpekar att det nya nationalparksområdet i Bottenhavet enligt motiven till 2 § i lagförslaget ska bli en skyddsområdesfastighet, vilket betyder att det inte längre är ett allmänt vattenområde utan

förvaltas av Forststyrelsen. Utskottet framhåller att ordalydelsen i 4 § leder till att man måste ha separat fisketillstånd av Forststyrelsen för att få fiska i Bottenhavets nationalpark.

Utskottet anser det nödvändigt att 4 § ändras så att den entydigt gör det möjligt att bedriva både fritidsfiske och yrkesfiske i nationalparken enligt bestämmelserna i lagen om fiske utan tillståndsförfarande hos Forststyrelsen. En precisering som behövs med tanke på syftet enligt propositionsmotiven är att i 4 § i lagförslaget skriva in en hänvisning till 6 § i lagen om fiske. Utskottet föreslår därför miljöutskottet att 4 § i lagförslaget omformuleras till "Trots bestämmelserna om fridlysning i 13 § naturvårdslagen är fiske tillåtet i Bottenhavets nationalpark enligt 6 § i lagen om fiske."

I propositionsmotiven konstateras det att den nya nationalparken har goda möjligheter att bli ett betydande mål för naturturism. Fritidsfiskarna är en av de viktigaste intressegrupperna; fler än 1,8 miljoner finländare har ju fritidsfiske som hobby. Det är påkallat att underlätta för fisketurismen som ett led i utvecklingen av näringsverksamheten i nationalparken och att i utvecklingsarbetet se ett hållbart fritidsfiske som en attraktionsfaktor i nationalparken.

Fiskodling

Enligt lagförslaget ska fiskodling vara förbjudet i nationalparken. Utskottet påpekar att Skärgårdshavet och Bottenhavet hör till de mest centrala fiskodlingsområdena i Finland. Nystadsstrakten, dit nationalparken enligt propositionen också ska sträcka sig, är ett av landets viktigaste områden för produktion av matfisk. Nationalparkens gränser är till viss del utstakade med hänsyn till de potentiella framtida områdena för fiskodling. Trots det kommer nationalparken att leda till vissa försämringar för fiskodlingen som näring och utvecklingen av den. Man räknar med ungefär 400—500 arbetstillfällen inom fiskerinäringen i Nystadsstrakten. Fiskodlingen är där både direkt och indirekt viktig för sysselsättningen: till exempel den lokala fiskförädlingsin-

dustrin klarar sig inte utan råvaror från fiskodlingen.

Fiskodlingen utvecklas för närvarande enligt principerna i det nationella vattenbruksprogrammet, som godkännts genom statsrådets principbeslut. Det viktigaste syftet med programmet är att möjliggöra en hållbart utökad produktion. Detta försöker man nå framför allt genom lokaliseringstyrning, nya miljövänliga tekniker och så kallat Östersjöfoder. Planer för att styra etableringen av vattenbruksanläggningar är ett viktigt led i genomförandet av programmet och samordningen av olika intressen. Styrningen går ut på att hänvisa vattenbruket till områden som är bäst lämpade för produktion. Om Bottenhavets nationalpark sträcker sig till Nystadstrakten kommer många potentiella framtida fiskodlingsområden att bli uteslutna.

Jakt

Den växande gråsälss stammen är ett av de största problemen för fisket längs kusten. Det är viktigt att stammarna kan regleras tillräckligt trots nationalparken. Enligt 5 § i lagförslaget ska jakt på gråsäl trots fridlysningsbestämmelserna i 13 § i naturvårdslagen vara tillåtet i Bottenhavets nationalpark. Men utskottet påpekar att säljakten är förknippad med samma sorts problem som beskrivits ovan i fråga om fiske.

Om lagförslaget godkänns med den föreslagna ordalydelsen innebär det att Bottenhavets nationalpark blir en skyddsområdesfastighet och då är området inte längre allmänt vattenområde utan förvaltas av Forststyrelsen.

Utskottet påpekar att rätten att jaga på allmänna vattenområden enligt 7 § i jaktlagen inte längre kommer att vara tillämplig efter att nationalparken har inrättats, eftersom Forststyrelsen kommer att ha tagit över förvaltningen av holmar och skär. Det betyder att man måste ha separat tillstånd av Forststyrelsen för att jaga säl på de holmar och skär som tidigare hörde till det allmänna vattenområdet. Det kan bli ett problem, eftersom jaktvårdsdistrikten kommer att bevilja de egentliga tillstånden för säljakt, men de sökande kommer inte nödvändigtvis av Forststyrelsen att få markägarens tillstånd att jaga.

Utskottet anser att den tydligaste principiella handlingsmodellen i fråga om säljakt är att gråsäl fortfarande får jagas i Bottenhavets nationalpark på så sätt att jaktvårdsdistriktet beviljar tillstånd inom en kvot som jord- och skogsbruksministeriet godkänner och i enlighet med vårdplanen för sälar. Utskottet föreslår miljöutskottet att lagförslaget ändras så att jakt på gråsäl fortfarande ska vara tillåtet enligt jaktlagen.

Ett av de särskilda syftena med nationalparken är enligt propositionen att se till att det värdefulla fågellivet på området bevaras. Jakt på små rovdjur kommer att behövas med tanke på det känsliga sjöfågelbeståndet. Att ta bort främmande rovdjur är en av de få insatser som kan göras för att direkt bidra till en lyckad häckning. Om jakt nästan helt och hållet blir uteslutet i nationalparken, kommer sannolikt en stor grupp motiverade jägare som jagar mink och mårhund att utebli. Exempelvis i Skärgårdshavets nationalpark har främmande rovdjur gallrats ut av frivilliga jägare. För att jakten på rovdjur ska kunna organiseras effektivt kommer det att behövas betydande och fortsatta ekonomiska satsningar med offentliga medel till följd av jaktbegränsningarna enligt propositionen.

Avgränsningen av nationalparken

Nystadsregionen har långsiktigt och med hänsyn till miljövärdena utvecklats till ett specialområde för fiskeri (fiskepark), vilket är beaktat i landskapsplanen för Egentliga Finland genom en markering som område för utveckling av fiskerinäring. Här har också de områden som hör till nätverket Natura 2000 beaktats. Jord- och skogsbruksministeriet beviljade fiskeparken långvarig finansiering i juni 2008. Den största och viktigaste utmaningen under planperioden för fiskerinäringen i Finland 2007—2013 är fortfarande att säkra möjligheterna till fiske längs kusten.

Ett program för att utveckla yrkesfisket som arbetades fram våren 2010 under ledning av jord- och skogsbruksministeriet och ett program för att utveckla vattenbruket som godkändes genom statsrådets beslut den 18 juni 2009 genomförs för närvarande i form av en process för lokaliseringstyrning. Det är tänkt att ett projekt

för styrning av etableringen av vattenbruk i Skärgårdshavet och Bottenhavet ska genomföras i år i samverkan med intressegrupper inom sektorn, fiskeriförvaltningen, miljöförvaltningen, Forststyrelsen och landskapsförbunden. Nystadstrakten, dit nationalparken enligt propositionen också ska sträcka sig, är ett av landets viktigaste områden för produktion av matfisk. Nationalparken kommer sannolikt att störa fisket på området, fiskerinäringen och utvecklingen av dem.

Nationalparken har enligt propositionen avgränsats till statens allmänna vattenområden på naturvetenskapliga grunder. Utskottet framhåller att sakkunniga pekat på stora problem som kan uppstå om nationalparken sträcker sig ända

till Nystadsregionen. Kommunerna kring Nystad, Egentliga Finlands förbund, fiskerinäringen och jägarna i regionen har enhälligt talat mot en nationalpark som sträcker sig ända till Nystadstrakten.

Med hänvisning till sakkunnigutlåtanden föreslår utskottet därför miljöutskottet att Bottenhavets nationalpark inte ska sträcka sig så långt som till Nystadstrakten.

Ställningstagande

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 februari 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Pertti Hemmilä /saml
medl. Hannu Hoskonen /cent
Anne Kalmari /cent
Johanna Karimäki /gröna
Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Mats Nylund /sv

Pentti Oinonen /saf
Petri Pihlajaniemi /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd
Pekka Vilkuna /cent
ers. Markus Mustajärvi /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.

AVVIKANDE MENING

Motivering

I enlighet med sitt behörighetsområde har utskottet behandlat propositionen med fokus på fiske och jakt.

Fiske

Enligt 1 § 2 mom. i lagförslaget ska syftet med att inrätta Bottenhavets nationalpark vara att trygga bl.a. ett livskraftigt yrkesfiske genom att särskilt skyddet och återupplivandet av naturliga fiskbestånd främjas och djurbestånd som är skadliga för fisket regleras. Enligt detaljmotiveringen är avsikten att tillåta fiske i stor utsträckning i nationalparken och, för att trygga fiskerikheten, att skapa förutsättningar också för att inom själva nationalparken reglera djurbestånd som är skadliga för näringen.

Utifrån utfrågningen av sakkunniga kan den nya nationalparken försämrade villkoren för yrkesfisket. Visserligen kan möjligheterna till yrkesfiske på ett kompensande sätt bli bättre genom att viktiga fortplantningsområden för fisk skyddas mot till exempel grustäkt och vindkraftbyggen.

Utskottet framhåller att fiske enligt 4 § i lagförslaget trots fridlysningsbestämmelserna i 13 § i naturvårdslagen ska vara tillåtet i Bottenhavets nationalpark. Enligt motiven till propositionen (s. 9) betyder det rent konkret att både yrkes- och rekreationsfiske i nationalparken ska fortgå som hittills. Enligt 6 § i lagen om fiske har varje i Finland varaktigt bosatt medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet rätt att fiska inom allmänt vattenområde i havet.

I propositionsmotiven konstateras det att den nya nationalparken har goda möjligheter att bli ett betydande mål för naturturism. Fritidsfiskarna är en av de viktigaste intressegrupperna; fler än 1,8 miljoner finländare har ju fritidsfiske som hobby. Det är påkallat att underlätta för fisketurismen som ett led i utvecklingen av närings-

verksamheten i nationalparken och att i utvecklingsarbetet se ett hållbart fritidsfiske som en attraktionsfaktor i nationalparken. Utskottet påpekar att naturen ovanför havsytan tack vare nationalparken erbjuder alla fiskare lockande vyer.

Fiskodling

Enligt lagförslaget ska fiskodling vara förbjudet i nationalparken. Utskottet påpekar att Skärgårdshavet och Bottenhavet hör till de mest centrala områdena för odling av matfisk i Finland. Nystadstrakten, dit nationalparken enligt propositionen också ska sträcka sig, är ett av landets viktigaste områden för produktion av matfisk. Nationalparkens gränser är utstakade med hänsyn till de potentiella framtida områdena för fiskodling.

Jakt

Den växande gråsälstammen är ett av de största problemen för fisket i kustzonen. Det är viktigt att stammarna kan regleras tillräckligt trots nationalparken. Enligt 5 § i lagförslaget ska jakt på gråsäl trots fridlysningsbestämmelserna i 13 § i naturvårdslagen vara tillåtet i nationalparken. Eftersom säljakten i hela det berörda havsområdet styrs centraliserat anser utskottet att det blir klarast med ett förfarande där gråsäl fortfarande får jagas i Bottenhavets nationalpark på så sätt att Viltcentralen (f.d. jaktvårdsdistriktet) beviljar tillstånd inom en kvot som jord- och skogsbruksministeriet godkänner och i enlighet med den rikstäckande vårdplanen för sälar. Utskottet föreslår miljöutskottet att lagförslaget ändras så att jakt på gråsäl fortfarande ska vara tillåtet enligt jaktlagen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 3 februari 2011

Erkki Pulliainen /gröna
Johanna Karimäki /gröna